PAINAD: Waardevol instrument voor de detectie van pijn bij personen met gevorderde dementie?

Haio: VAN SCHEPDAEL Lise , KUL
Promotor: DE LEPELEIRE Jan , KUL
Praktijkopleider: Blommen Bert , LISAERDE Johan

Context: Pijn komt frequent voor bij personen met gevorderde dementie. Omwille van beperking in cognitief functioneren vormen ze een risicopopulatie op het vlak van onjuiste pijndiagnose. Systematische observatie van gezichtsuitdrukkingen, stemgeluiden en lichaamsbewegingen met een gevalideërde pijnschaal vormt volgens de literatuur een essentieel element bij de detectie, behandeling en opvolging van pijn in deze patiëntenpopulatie. Zo kan op een uniforme, geobjectiveerde manier een evaluatie gebeuren.

Onderzoeksvraag: - 1.Welke schalen uit de literatuur zijn gevalideërde instrumenten om pijn na te gaan bij personen met dementie aan het einde van het leven? -2.Waaruit bestaat het huidig beleid van (een aantal) Vlaamse coördinerend en raadgevend artsen (CRA's) inzake pijndetectie bij personen met gevorderde dementie? - 3.Wat is de mening van (een aantal) Vlaamse CRA's over haalbaarheid en meerwaarde van gebruik van instrumenten uit de literatuur (PAINAD) in de praktijk?

Methode: Eerst werd een literatuuronderzoek uitgevoerd naar een Nederlandstalige gevalideërde pijnschaal. De tweede fase bestond uit een kwalitatief onderzoek op basis van semigestructureerde interviews. In deze veldstudie werden twintig Vlaamse CRA's bevraagd.

Resultaten: Voor het Nederlands taalgebied lijken de pijnschalen PAINAD en PACSLAC-D voldoende toepasbaar, valide en betrouwbaar. Pijndetectie bij personen met gevorderde dementie verloopt niet optimaal. Zorgverleners hebben onvoldoende kennis om pijn op te merken in deze patiëntenpopulatie. De melding van verpleegkundigen en zorgkundigen vormt de belangrijkste aanzet waarop artsen hun beleid baseren. Door te objectiveren en de alertheid voor pijnsignalen te verhogen werkt een pijnschaal bevorderend voor de levenskwaliteit van de patiënt. De PAINAD schaal is eenvoudig, overzichtelijk, creëert bewustwording en is een educatief instrument. Het merendeel van de artsen vindt dat er weinig tot geen barrières zijn voor de implementatie. De meerderheid zegt de schaal te willen gebruiken in het woonzorgcentrum, zijnde dan wel in handen van de verpleging en zorgkundigen.

Conclusie: De PAINAD en het gebruik van pijnschalen in het algemeen is nog niet wijdverspreid in het Vlaamse zorglandschap. Waar uit onderzoek is aangetoond dat het gebruik van pijnschalen in de klinische praktijk de pijnbehandeling kan verbeteren beschouwt ook meer dan drie vierde van de geïnterviewde artsen het gebruik van een pijnschaal type PAINAD als een meerwaarde voor hun beleid. De schaal wordt overwegend als haalbaar beoordeeld. Idealiter komt deze pijnschaal standaard in het zorgdossier van de patiënt terecht. Met het behouden van het zicht over de context, de informatie van het team en het eigen klinisch onderzoek van de arts kan een schaal zeker een meerwaarde zijn in de pijndetectie bij personen met gevorderde dementie, in de opvolging na een ingestelde pijntherapie en als communicatie-instrument tussen de verschillende betrokken hulpverleners rond een bewoner met gevorderde dementie.